

"La bande dessinée sera la culture de l'an 3794. Vous avez donc 1827 années d'avance et c'est très bien ainsi.

En effet, cela me laisse le temps nécessaire pour réaliser un collage avec ces quatre vingts illustrés que j'emporte. Ce sera la naissance du Bédé-Art, et à cette occasion nous ferons un gigantesque vernissage avec ma divine présence le 4 mars 3794 à 19 heures très précises."

Salvador Dalí. Manifestacions fetes a la llibreria "Antica". París, 1967.

VINDICACIÓ DEL CÒMIC

A J.E. Balaguer

Per Ricard Calvo i Duran

Al Diari de Sabadell del 15 de desembre del 1982 i dins d'un reportatge titulat "Taller de còmics" l'entrevistador diu de qui signa aquest treball que "a pesar de ser pintor, no considera al còmic como un «arte menor»": Deixeu-me, doncs, afegir -per tal que quedi ben definit el meu tarannà artístic- que conscient plenament del moment en què visc no tan sols considero el còmic el 9è art, sinó que tanmateix observo una actitud d'igual respecte i interès pel **design** i per tota mena d'activitats alternatives o experimentals dins l'àmbit de la imatge i la comunicació, com per exemple el **video-art**.

Acaba de celebrar-se, a Barcelona, el 4rt. Saló del Còmic i la Il·lustració organitzat per la Fira de Barcelona amb la col.laboració del departament de cultura de la Generalitat de Catalunya i d'Iberia línies aèries d'Espanya com a transportista oficial. La sola enumeració d'aquests crèdits ja diu que el còmic avui no és una qüestió marginal sinó, a l'inrevés, molt seriosa puix que genera forts corrents culturals i econòmics i a casa nostra -en paraules del conseller Max Cahner-és eina útil en el procés de normalització en el que encara ens trobem.

Però aquesta quarta edició ens dona idea que encara som a les beceroles quant a organitzar salons si tenim present que el d'Angulema ha celebrat enguany l'onzena edició i el de Lucca compta ja vint anys de vida.

Aquestes referències "comercials" no són, però, encara prou vàlides per a defensar el tractament del 9è art donat al còmic i caldrà, per tant, cercar-ne de museístiques i històriques per tal d'apropar el lector a aquesta realitat.

La primera exposició mundial de

còmics es féu a Sao Paulo el 1951, la segona -que duia per títol "**Bande dessinée et Figuration Narrative**" el 1967 a París, Palais du Louvre, i des d'allí amb caràcter itinerant passà a d'altres museus i casals de cultura francesos i belgues i a Berlin.

Diversos estaments han realitzat mostres semblants, és a dir: dur el còmic a l'espai del quadre mitjançant l'ampliació fotogràfica dels originals, per tal d'establir una escala òptica còmoda pel visitant més enllà del minso tamany d'edició. Així ho féu al seu dia el "Moma" de Nova York, el Museu de Arte de Sao Paulo el 1970, l'Expo de Bruxelles "**Histoire de la Bande Dessinée**", el Museo de Arte Contemporáneo de Sevilla i les "**Reunions**" del Musée des Arts Decoratifs de París del 1971, el Moderna Museet d'Stockholm...

L'any 1955 Enrique Lipszyc fa, a Sao Paulo, el primer intent d'història del còmic: "Historieta mundial". No prou reeixit, aquest intent passa desapercebut, i podem considerar "**A history of the comic strip**" de Pierre Couperie i Maurice C. Horn (Crown-Publisher-New York) apareguda l'any 1967 juntament amb el catàleg de la mostra del Louvre degut a l'equip format pels mateixos Couperie-Horn més Destefanis, François, Moliterni i Gassiot (Musée des Arts Decoratifs/Palais du Louvre) com dues obres complementàries que abasten per primera vegada no tan sols la història sinó l'estètica, la producció i la sociologia del còmic mundial i els procediments narratius i d'estructura de la imatge a la pintura contemporània.

I ja que del còmic hem anat a parar a la pintura, diguem de passada que som a la dècada dels seixantes: l'es-

clat del moviment dit **pop-art**. S'enceta la dialèctica còmic-pintura/pintura-còmic que encara avui continua vigent: Ceesep, Montxo Algora, América Sánchez, Greus, Hernando, París, Peret, Beltrán, Calonge, Cifré, Gallardo, Riera, Mariscal, Max, Micharmut, Daniel Torres, Montesol, Nazario, Sento i Roger són noms que, avui per avui, hom pot trobar signant un disseny gràfic, exposant pintures en una galeria o dibuixant còmics a les conegudes revistes "El Víbora", "Makoki" o "Cairo". Aquests 20 artistes, per cert, són els que constituïren l'exposició "1984x20, Un Maremàgnum Gràfic" celebrada a la Fundació Caixa de Pensions a finals del primer trimestre d'enguany.

Retornant als seixantes i al **pop-art** recordarem que, llavors, va dir Picasso -que en plàstica ho havia fet tot: dibuix, pintura, gravat, ceràmica, escultura, escenografia, cartellisme, cinema- que li doldria morir-se sense haver dibuixat còmics. Potser el vell pintor no es recordava de les seves "**Aleluyas del viaje a París de Picasso y Sebastián Junyer Vidal**" que guarda el Museu Picasso de Barcelona (Nos. d'inventari MAB 70.803, 70.804, 70.805, 70.806, 70.807) i que havia dibuixat el 1902.

També és remarcable, tornant a la bibliografia del còmic, el volum "**Les chefs d'oeuvre de la Bande Dessinée**" (Anthologie Planète, 1967) així com una "**Encyclopedie Mondiale de la B.D.**" de Greg, Filippini, Couperie i Moliterni amb més de 7.000 articles.

Tot acabant ja les cites bibliogràfiques sols restis dir que a Catalunya li pertoca l'honor d'haver donat recentment al món la "**Historia de los comics**", produïda per Josep Tou-

És una gentilesa de

**CAU D'ART
SABADELL**

Plaça de les Marquilles, 2
Tel. 726 07 35 - SABADELL

tain i dirigida per Xavier Coma que comprèn quatre volums de prop de 1.400 pàgines dos dels quals volums els ocupa el còmic U.S.A. i els restants l'argentí, el belga, l'espanyol, el francès, el britànic i l'italià a més dels de la resta del món.

Mentre deambulava pel Saló del Còmic de Barcelona del que parlo al principi d'aquest article reflexionava sobre la tradició que els catalans hi tenim en aquest camp des de l'obra d'Apel·les Mestres fins el treball realitzat pels valors avantguardistes, com diu en el pròleg de catàleg l'honorable Max Cahner, i recordava l'exposició "**Figuració Narrativa**" que vàrem organitzar els responsables de la Sala 4 de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell amb la col·laboració del Banc de Sabadell l'any 1979, del 4 al 17 de gener i prorrogada -en vista de l'èxit de públic- la quinzena següent.

Aquesta exhibició venia a ser una mostra del que representem els sabadellencs en aquest àmbit. Com a dibuixants hi figuraven Cueto, De Miguel, Giralt, Mainou, Montañá i Porredón. Com a guionista el desaparegut Josep Canellas i Casals, polifacètic personatge que ha desempenyat activitats diverses: teixidor, escriptor, director literari, novel·lista, comerciant, cercador d'or a la selva veneçolana, pintor i que, en la guionització concretament, ha vist il·lustrades les seves idees pels germans Blasco, Athos Cozzi, Valentí Castany, Emili Freixas, Lozano Olivares, Carles Roca i Serra Massana.

Com a il·lustrador l'especialista Salvador Fabà.

I recordava precisament aquella exposició perquè a l'stand d'una editorial alemanya hi tenien originals d'en Fabà i reproduccions del mateix i d'un altre sabadellenc, Company. Al d'una agència de còmic hi havia un mural fotogràfic amb una composició d'ampliacions de tires d'història d'en Cueto. A l'exposició del Saló i per tant al catàleg general d'autors espanyols, dibuixos d'en Mainou i, a l'exposició dels sis guanyadors del 1er concurs juvenil d'història gràfica "**Una heroïna com nosaltres**" organitzat per la Generalitat, un altre sabadellenc guardonat amb el 3er premi, 1ª categoria, Jordi Cubino, de 17 anys. De manera que la nostra ciutat hi quedava força bé segons que que vàrem tenir ocasió de comentar amb un altre conciutadà, el Xavier Vinader, que també visitava el certamen.

Hom podia també, a l'stand nord-americà, visualitzar els originals de les mítiques grans sèries: Buster Brown, Dick Tracy, Mandrake, Tarzán... I presenciar la "moguda" a l'entorn de la modernitat: El Víbora, Cairo, Metal Hurlant... veritables successos del Saló. I adquirir o fullejar simplement tota mena de fanzines, fannies i publicacions alternatives: el còmic com eina de contestació.

Milions i milions d'imatges, "la cultura de l'any 3794". El còmic, afortunadament, ja es defensa sol!

"LOS 9 MAGNÍFICOS"

Així, amb aquest títol, ha batejat la premsa gallega el grup d'artistes que va reunir al parador nacional Comte de Condomar el **Conselleiro** d'Ordenació Territorial i Obres Públiques de la **Xunta** de Galícia, que representen el bo i millor de l'escultura contemporània d'aquella nacionalitat. Un terç de la colla representava els escultors gallecs escampats pel món: Reinaldo López, resident a Washington, D.C., Picallo a Alacant i Sobrado Balboa, a Sabadell.

Sota el lema **Contratación de Escultores Gallegos**, des del 24 d'abril al 12 de maig d'enguany, i emprant tots el mateix tipus de granit Albero de Tuy, han treballat a Bayona enmig d'un càlid clima d'agermanament personalitats tan eminentes com **Manuel Ferreiro, Xuxo Vázquez, Xoan Eiravella o Reinaldo López** junt amb joves valors com **Suso Fernández, Pepe Antúnez, Castiñeiras, Magin Picallo** i el nostre **Josep Sobrado**. El tema escollit pel nostre conciutadà per l'execució de la seva obra de 2'30x1'50x1'50m. fou **Galiza**, representada per formes de destrall -la morfologia de les eines populars està sempre en la inspiració i l'estudi d'en Sobrado- que, agrupades en nombre de quatre, simbolitzen les províncies gallegues. Aquesta escultura, adquirida per la **Xunta**, serà instal·lada en l'indret de la carretera de Vigo a Ramallosa més adequat. ■

És una gentilesa de

WATS·ART
Sant Pere d'Ullastre, 9 - CASTELLAR DEL VALLÈS

Sala d'Exposicions

Tel. 714 55 71